

a n., a že zřízení nového peněžního ústavu mu způsobí značnou škodu. Dodatečně byla namítána i zaměnitelnost firmy obou společenstev. První soud návrhu nevyhověl. Rekursní soud uznal podle návrhu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Rekursní soud správně dolíčil, že podání došlé na soud dne 8. ledna 1935 nelze pokládati za novou žádost o zápis. Z jeho důvodů však by plynulo, že by s hlediska ustanovení čl. II, odst. 2 vlád. nař. č. 261/34 Sb. z. a n. nebylo závady vyhověti návrhu na zápis do společenstevního rejstříku, ježto v projednávaném případě šlo o opověď učiněnou již přede dnem 7. března 1933. Nevadí totiž, že původní podání ze dne 31. ledna 1933 bylo vráceno k doplnění a opravě, bylo-li opravené a doplněné podání ve stanovené lhůtě znovu předloženo, jak tomu bylo v souzeném případě (§§ 14 a 17 nesp. ř.). Přes to však dospěl rekursní soud k úsudku, že první soud neměl vyhověti návrhu ze dne 7. ledna 1935; opírá-li druhý soud tento názor o ustanovení § 32 nesp. ř., máje za to, že povolující usnesení ze dne 9. ledna 1935 bylo vpravdě změnou pravoplatného již rozhodnutí ze dne 18. března 1933, která by byla bývala přípustná jen tehdy, kdyby se bylo jednalo o usnesení učiněné při péči o osoby jsoucí pod zvláštní ochranou zákonnou, již však stěžující si společenstvo není, a pokud z původního usnesení nenabýly práv osoby třetí, tu přezírá, že důvodem zamítnutí návrhu ze dne 31. ledna 1933 byla jenom časově omezená překážka stanovená §em 19 zák. ze dne 2. března 1933 č. 45 Sb. z. a n. (v původním znění). Odpadla-li tato překážka s ohledem na čl. II, odst. 2 vlád. nař. č. 261/34 Sb. z. a n., byl první soud za změněných okolností po příslušném návrhu oprávněn vydati nové rozhodnutí, nejso již vázán rozhodnutím ze dne 18. března 1933. Důvod, z kteréhož rekursní soud tudíž změnil usnesení prvního soudu, proto neobstojí. Rovněž neobstojí ostatní důvody, o něž společenstvo Spar- und Vorschusskassa opírá svůj návrh na výmaz dovolacího rekurenta. Hospodářské ohledy nelze tu přivést k platnosti, poněvadž povolení žádaného zápisu nebylo zákonem učiněno závislým na nich. Zaměnitelnost firmy však neopodstatňuje nároku na zrušení a výmaz zapsaného a proto již existujícího společenstva (§ 36 zák. č. 70/73 ř. z.), nýbrž oprávnuje toliko k zakročení podle § 4 zák. č. 70/73 ř. z. a čl. 26 obch. zák.

Čís. 15525.

K §§ 1353, 1356, 1357 obč. zák.

Rukojní může věřiteli namítati, že si škodu zavinil nebo spoluzavinil tím, že nedohlédl řádně na hlavního dlužníka, ač takový dohled byl na místě.

(Rozh. ze dne 22. října 1936, Rv I 953/34.)

Žalovaný se zaručil jako rukojmí a plátce za veškeré škody, které by Hana K-ová, zaměstnaná u žalobkyně jako pokladní, způsobila, a to až do částky 10.000 Kč. Dovolávajíc se tohoto závazku žalovaného domáhá se žalobkyně na žalovaném náhrady části škody způsobené jí K-ovou až do výše záruky. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné též, že škodu si zavinila žalobkyně sama tím, že řádně a každý den nekontrolovala stav pokladny. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Jde o to, zda může žalovaný s úspěchem namítati proti žalobnímu nároku, že žalující strana si škodu zavinila nebo spoluzavinila tím, že nevěnovala kontrole pokladny náležitou pozornost. V tom směru nebyla věc dostatečně nižšími soudy probrána. Pro rozsah závazku žalovaného jest především rozhodným, jaká byla skutečná vůle stran při uzavírání rukojemské smlouvy, zejména, zda smluvníci se dohodli, že žalovaný má ručiti za veškerou škodu způsobenou Hanou K-ovou i tenkrát, když žalující firma na její činnost nebude dohlížeti a ji kontrolovati. Bylo-li skutečně stranami zamýšleno takové neobmezené ručení žalovaného, pak by ovšem nemohl žalovaný vytýkati žalující firmě, že Hanu K-ovou nedostatečně kontrolovala a tím si škodu zavinila nebo spoluzavinila. Bude tudíž především třeba vyšetřiti pravou vůli stran (§ 914 obč. zák) při uzavírání rukojemské smlouvy. Nebylo-li však vůlí stran, aby žalovaný ručil i v rozsahu právě uvedeném, nebylo by v souzené věci pro ručení žalovaného bez významu, zda žalobkyně zanedbala kontrolu hlavní své dlužnice, pokladní Hany K-ové. V tom směru bylo by uvážiti toto: Zákon sice neukládá věřiteli výslovně, aby vynaložil na hlavního dlužníka patřičnou bedlivost v tom směru, aby škoda způsobená mu hlavním dlužníkem, za niž se rukojmí zaručil, byla odvrácena po případě zmírněna. Leč plyne z povahy smlouvy rukojemské a z celé řady předpisů o smlouvě rukojemské, že zákonodárce byl veden snahou, aby postavení rukojmího bylo pokud možno ulehčeno, a uložil proto věřiteli v celé řadě předpisů patřičnou obezřetnost proti hlavnímu dlužníku. V souzené věci jde o závazek rukojmího a plátce. Rukojmí a plátce jest podle povahy závazku rukojmím a jeho zvláštní postavení proti obyčejnému rukojmímu spočívá jen v jeho přímém ručení (srov. Klang IV, str. 229, Ohmeyer: »Der Bürge und Zahler«, Gerichtszeitung z r. 1927, str. 33 a násl.). Stanoví § 1357 obč. zák., že závisí na libovůli věřitele, zda chce nastupovati napřed na hlavního dlužníka nebo na rukojmího nebo na oba zároveň (§ 1357 obč. zák.). Nelze proto při rukojmím a plátci použiti předpisu § 1356 obč. zák., jenž stanoví náležitost, — »že věřitel není vinen žádnou nedbalostí« —, jako předpoklad oprávnění věřitele domáhati se plnění přímo proti rukojmímu ve výjimečných případech uvedených v § 1356 obč. zák. Leč z jiných předpisů o smlouvě rukojemské, jež platí i o rukojmím a plátci, plyne zásada, že

postavení rukojmího má býti pokud možná usnadněno. To, co bude dále uvedeno, platí tudíž nejen o rukojmím, nýbrž i o rukojmím a plátcí. V první větě § 1353 obč. zák. jest vytyčena jedna z vůdčích zásad předpisů o smlouvě rukojemské, že rukojemství nemůže býti rozšiřováno dále, než se rukojmí výslovně zaručil. Týž paragraf stanoví v druhé větě, že kdo se zaručí za úročnou jistinu, ručí jen za ony nezapravené úroky, které věřitel ještě nebyl oprávněn vymáhati. Nevymáhal-li tedy věřitel proti hlavnímu dlužníku včas splatné úroky, nebyl dostatečně obezřetným a nemůže se pak hojiti na rukojmím (sr. Ofner: Protokolle II, str. 218). Rovněž v § 1360 obč. zák. jest ulehčeno postavení rukojmího (rukojmí a plátce sr. č. 6890 Sb. n. s.) předpisem, že věřitel není oprávněn vzdáti se na újmu rukojmího zástavy. Dále budiž uvedeno ustanovení § 1364, poslední věty obč. zák., podle něhož věřitel odpovídá rukojmímu potud, pokud tento z jeho váhavosti při vymáhání dluhu vezme škodu při postihu. Toto ustanovení platí též, jde-li o rukojmího a plátce (sr. čís. 7699 Sb. n. s.). Zákonem není výslovně řešena otázka, zda jest věřitel práv rukojmímu z toho, že nevynaložil na hlavního dlužníka patřičnou bedlivost. Nelze-li však právní případ rozhodnouti ani podle slov, ani z přirozeného smyslu zákona, jest hleděti k podobnému případu zákonem zřejmě rozhodnutému (§ 7 obč. zák.). A takový obdobný případ jest zákonem upraven v § 1362 obč. zák., jenž stanoví, že rukojmí může žádati od podpůrného rukojmího jen tehdy odškodnění, jestliže si škodu nepřivodil vlastním zaviněním. Ukládá-li zákon rukojmímu povinnost, aby vyvinul náležitou obezřetnost ve svém poměru k podpůrnému rukojmímu, lze z této zásady, uváží-li se shora uvedená tendence zákonných ustanovení o smlouvě rukojemské, použití i na případ, o nějž tu jde. Nelzeť zajisté srovnati s požadavkem poctivosti v právním styku, aby zaměstnavatel, jemuž se rukojmí zaručil za škody, jež by mu způsobil pokladník, nechal tohoto bez dozoru spoléhaje na to, že případné škody mu za všech okolností nahradí rukojmí. Zaměstnavatel musí dbáti svých zájmů proti pokladníku stejnou měrou, ať se za něho zaručila třetí osoba čili nic. Jest proto posuzovati podle okolností jednotlivého případu, zda povaha věci vyžadovala, aby zaměstnavatel dohlédal (dal dohlédati) řádně na výkon služby pokladníkovy, a zda mohl svým zásahem po případě vhodnou úpravou služby škodu způsobenou mu pokladníkem odvrátiti. Byl-li v tom kterém případě dohled zaměstnavatelův na místě a opominul-li zaměstnavatel učiniti potřebná opatření, aby pokladník byl řádně kontrolován, jde toto opominutí na vrub zaměstnavatelův. V takovém případě může rukojmí zaměstnavateli namítati, že spoluzavinil škodu, jež mu byla pokladníkem způsobena a že proto se nemůže domáhati na něm (na rukojmím) plné náhrady škody, nýbrž jen poměrné její části podle zásady v § 1304 obč. zák. vyslovené. Není třeba, aby spoluzavinění věřitele bylo hrubé, ježto podle § 1304 obč. zák. stačí jakékoliv zavinění. Tento názor jest sdílen i písemnictvím (sr. Klang, Kommentar IV, str. 244, Krainz-Ehrenzweig, System II/1, § 309, str. 119, Sedláček, Obligační právo, str. 159, bod 392, Ohmeyer, »Die Sorgfaltspflicht des Gläubigers gegenüber dem

«Largen», Zentralblatt 1927, str. 161 a násl.). Proti názoru právě uvedenému dalo by se snad namítnouti, že závazek rukojmího jest jen závazkem akcesorickým, přístupujícím k závazku hlavního dlužníka, a že proto rukojmí nemůže s úspěchem namítati, že věřitel nevykonával nad hlavním dlužníkem řádný dohled, ježto tuto námitku by pochopitelně nemohl proti věřiteli vznést hlavní dlužník. Leč námitka rukojmího, že věřitel opominul řádný dohled nad hlavním dlužníkem a že jest proto rukojmímu práv, není námitkou vyplývající z akcesority závazku rukojmího, nýbrž jde o samostatný nárok na náhradu škody příslušející jen rukojmímu proti věřiteli. Tento nárok může uplatniti rukojmí i námitkou proti nároku věřitele z poměru rukojemského. Týkáť se řečený nárok rukojmího samé podstaty a rozsahu nároku věřitelova vůči rukojmímu a bude-li shledán opodstatněným, bude to míti v zápětí, že nebude lze zcela vyhověti žalobě věřitele proti rukojmímu. Jest ovšem na rukojmím, aby prokázal, že by věřiteli nebyla způsobena škoda v takové výši, kdyby nebyl k ní svým opominutím přispěl. V souzené věci prováděla hlavní dlužnice H. K-ová manipulace nekrytě tak, že by při jednoduché kontrole byla škoda velmi lehce ihned zjištěna. Žalovaný přednesl pak, že žalující nekontrolovala příjem pokladny a zavinila sama, že pokladní Hana K-ová měla nějaké nepořádky, které by byly vyloučeny, kdyby každý den byl obsah pokladny přejímán a kontrolován. Dále přednesl žalovaný, že od 1. srpna 1929 kontrola pokladny nebyla prováděna. Odvolací soud však vycházel z toho, že nedostatek kontroly se strany žalobkyně nemá významu, když škoda byla způsobena jednáním po případě i opominutím Hany K-ové, tedy jejím zaviněním, a za to že právě ručí žalovaný. Vzhledem k tomuto svému názoru nezabýval se odvolací soud otázkou, zda byla Hana K-ová žalující firmou řádně kontrolována. Rovněž procesní soud prvě stolice měl za to, že nebylo povinností žalobkyně, aby Hanu K-ovou řádně kontrolovala. Prvý soud zjistil sice, že majitelé žalující firmy neprováděli kontroly pokladny, že však žalobkyně měla ke kontrole zvláštního, odborně školeného úředníka, ale nevypořádal se s přednesem žalovaného, že od 1. srpna 1929 nebyla kontrola vykonávána. Tato okolnost jest důležitá pro posouzení spoluzavinění žalobkyně. Nesvědčiloť by o patřičné bedlivosti žalující firmy, vykonávala-li sice po určitou dobu dozor nad Hanou K-ovou, ale upustila-li napotom od kontroly. Nebyla tedy ani v otázce, zda žalobce vykonával patřičně kontrolu nad Hanou K-ovou, věc nižšími soudy dostatečně probrána.

Čís. 15526.

Předpisu § 412 c. ř. s. v doslovu čl. IV čís. 14 zákona čís. 161/36 Sb. z. a n. jest užití při vyřízení dovolání za účinnosti tohoto zákona.

(Rozh. ze dne 22. října 1936, Rv I 1529/34.)

Žalování uplatňovali v dovolání do potvrzujícího rozsudku prvního soudu, jímž uznáno bylo podle žaloby, vadnost řízení spjatující ji